

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. П. ДРАГОМАНОВА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

Харків
2020

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту;

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Редакційна колегія:

Бутько Т. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Лаврухін О. В. – д-р техн. наук, професор, чл.-кор. ТАУ, академік МАБЖ

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Калабухін Ю. Є. – д-р техн. наук, професор

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Панков Г. Д. – д-р філос. наук, професор

Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор

Рассоха І. М. – д-р філос. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Прогонний О. М. – канд. техн. наук, доцент

Скорик О. О. – канд. техн. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Алексєєнко Н. В. – старш. викладач

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 7 від 21.09.2020 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15–16 жовтня 2020 р. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 295 с.
ISBN 978-617-7927-35-7

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-35-7

© Авторський колектив, 2020

Сьогодні найбільш популярною комунікативною взаємодією сучасних людей є інтернет – широко розповсюджена та масова форма спілкування різних носіїв знань та інформації. Сучасного користувача приваблює інтерактивність, персональний підхід, миттєвість, вимірюваність здобутої інформації. Саме тому в інтернет-ЗМІ у більш різнобічній формі виявляються суспільно-організаторська, комунікативна функції, а також форум і соціальна участь.

Таким чином, у сучасному світі технологічні, комунікативні, соціальні, інтелектуальні та інші процеси перебувають у більш тісних взаєминах, ніж можна собі уявити, а тому потребують різнобічного й комплексного дослідження. Останнім часом поширюється думка про те, що завдяки цифровим технологіям більшість комунікативних форм виникає та вирішується завдяки прикладним технологіям – методам комп'ютерного програмного моделювання, обчислення, прогнозування та ін. Як результат – сучасна комунікативна активність людини ХХІ століття переходить до нового етапу: онлайн-форми, вебінари, інтернет-спільноти тощо. Це відбувається стрімко, а тому важливо грамотно й дозовано «пропускати» через свою свідомість величезний потік цифровізованого дискурсу, який повинен сприяти утворенню «я» індивідууму, доводити унікальність кожної особистості.

Список використаних джерел

1. Гадамер Г.Г. Актуальность прекрасного. Москва, 1991. С.43–60.
2. Томас Фрідман. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію. Львів, 2002. 308 с.
3. Grice H. P. Logic and conversation. *In: «Syntax and semantics», v. 3, ed. by P. Cole and J. L. Morgan, N. Y., Academic Press, 1975, p. 41—58]*
4. Leech, G. N. Principles of Pragmatics / G. N. Leech. L: Longman, 1983. 257 p.

ГОРОБЧУК Л. М., аспірантка

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Глибинні трансформації в українському суспільстві, відкритість кордонів, вплив інформаційного простору, міграційні процеси об'єктивують значущість міжкультурної комунікації у соціумі. Саме орієнтація особистості на зближення і діалог з представниками інших культур є передумовою формування

відкритого демократичного суспільства. Сучасна Україна надзвичайно гостро відчуває потребу у розбудові суспільства на засадах верховенства прав людини, рівності та полікультурності. Наша держава формувалася протягом багатьох століть, на її території проживають представники понад 130 національностей, регіони мають свої особливості – полікультурність суб'єктів, освітні системи з різними мовами, поліетнічний склад населення [1].

Аналіз останніх досліджень та наукових праць засвідчують, що проблема полікультурності привертала увагу дослідників різних галузей. Проте, незважаючи на широке коло наукових розвідок у досліджуваному напрямі, комплексного вивчення основоположних структурних компонентів особистості у полікультурному просторі не відбулося.

Визначальним підґрунтям і рушійною силою розвитку особистості виступають спільна діяльність і спілкування, за допомогою яких здійснюється рух особистості у світі людей, прилучення її до культури. Стосунки між індивідом як продуктом антропогенезу, особистістю, що засвоїла суспільно-історичний досвід, і індивідуальністю, що перетворює світ, можуть бути передані формулою: «Індивідом народжуються. Особистістю стають. Індивідуальність відстоюють».

В умовах полікультурного простору проблема буття особистості набуває особливої значущості, адже цей процес пов'язаний із пошуком балансу між національною ідентичністю та культурною різноманітністю. Тема полікультурності постала як прагнення знайти відповідь на те, як мають безконфліктно співіснувати представники різних культур у межах соціуму.

Науковцями полікультурність визначається як принцип функціонування та співіснування в певному соціумі різноманітних етнокультурних спільнот із притаманним їм усвідомленням власної ідентичності, що забезпечує їх рівноправність, толерантність та органічність зв'язку з широкою кроскультурною спільнотою, взаємозбагачення культур, а також наявність та визначення спільної загальнодержавної системи норм та цінностей, які становлять основу громадянської свідомості кожного члена соціуму [2].

Полікультурність визначається також як процес цілеспрямованої соціалізації особистості системою національних та загальнокультурних цінностей, комунікативних і емпатичних вмінь, що дають змогу особистості здійснювати міжкультурну взаємодію і виявляти розумінні інших культур, а також толерантність стосовно іншокультурних носіїв. Зміст полікультурності зумовлюється співіснуванням у гетерогенному суспільстві різноманіттям культур, в якому жодна не є домінуючою [3].

Сучасне трактування розвитку особистості у полікультурному просторі визначає її як таку, що не носить політичного характеру, а є структурним

елементом громадянського життя. Полікультурність, слушно стверджує Н.Кирабаев, «засвідчує ступінь зрілості суспільства, здатність забезпечення загальногромадянських інтересів, форм і механізмів вироблення і реалізації сумісних рішень, узгоджених дій». Її можна назвати «культурою спільного життя» громадян у державі [4].

Полікультурність суспільства означає орієнтацію на формування особистості з глобальним мисленням у всій повноті інтелектуального, культурного, психологічного й соціального розвитку. При цьому, говорячи про буття особистості, важливо враховувати: соціокультурне оточення (етнічний і конфесійний склад, настанови й упередження, що панують в оточенні; індивідуальні інтереси особистості до проблем полікультурного суспільства чи окремих соціокультурних груп); етнічні й соціально-економічні особливості регіону (території компактного проживання етносів, провідні форми їхньої господарської діяльності; соціокультурне становище в регіоні, країні, світі (процеси зближення країн, етнічних і конфесійних груп, розвиток конфліктів та їхніх наслідків, культурну експансію й формування націоналізму тощо) [5].

Буття особистості у полікультурному суспільстві пов'язане з формуванням у неї демократичного світогляду, для чого необхідним є ознайомлення з демократичними цінностями. Традиції добросусідства як важливий соціальний механізм, що підтримує цілісність народу, виконують також багато інших важливих функцій, серед яких: регуляція стосунків людей, які живуть поруч; взаємодопомога; виховання доброзичливості й товарищкості у молодих людей, які включені в повсякденну систему відносин з іншими людьми [2].

Полікультурна особистість має здатність до вільного діалогу з представниками різних культур, що відкриває можливості для взаєморозуміння. Вона готова до міжнаціонального спілкування й співробітництва з представниками різних етнічних груп, спрямована на встановлення добросусідських відносин з усіма народами і прагне підвищити загальну культуру за рахунок взаємного збагачення досвідом духовного розвитку, освоєння культурних досягнень всіх народів.

Полікультурна особистість – це суб'єкт, що володіє етнокультурною ідентичністю і позитивною Я-концепцією. Її відрізняє почуття внутрішньої рівноваги і позитивне ставлення до себе та інших. Найбільш важливими особистісними якостями є чуйність, терпимість, відкритість, доброзичливість, толерантність. Разом з тим, вона усвідомлює себе представником одночасно декількох культурних груп: етнічної, соціальної, територіальної, релігійної, гендерної та ін.; легко вступає в міжкультурний діалог, з розумінням ставиться до культурних особливостей інших і сприймає культурне розмаїття як норму їх

співіснування. Якості полікультурної особистості формуються і удосконалюються протягом усього життя. Передумови полікультурної особистості закладаються на ранніх етапах онтогенезу.

У дослідженнях І. Ісаєва, В. Сластьоніна, Є. Шиянова, Н. Нікандрова та інших науковців структура полікультурної особистості включає аксіологічний, особистісний, когнітивний та організаційно-діяльнісний компоненти. Аксіологічний компонент представляє собою сукупність загальнолюдських і національних (етнічних) цінностей в структурі особистості. Загальнолюдські і національні цінності, з одного боку, зумовлюють формування особистісних якостей, необхідних людині для життя і діяльності в полікультурному соціумі, а з другого – стимулюють оволодіння системою культурологічних знань і вмінь міжнаціональної міжкультурної взаємодії.

До системоутворюючих якостей особистісного компонента відносять гуманізм, толерантність, національну ідентичність, етнічну самосвідомість і громадянськість, які забезпечують в особистісній структурі людини гармонію загальнолюдських, громадянських та етнічних цінностей.

Структура когнітивного та організаційно-діялісного компонентів включає культурологічні компетенції про національні традиції народів, які забезпечать позитивну співпрацю і взаємодію з представниками інших національностей [3].

Полікультурність особистості є однією з основних професійних характеристик сучасного фахівця, що дозволяє йому ефективно здійснювати свою професійну діяльність в умовах культурного різноманіття суспільства.

Основними критеріями сформованості полікультурної особистості є: когнітивний (знання про культуру як соціальний феномен, про тенденції розвитку сучасного полікультурного світу, уявлення про полілог культур як єдино можливої філософії існування, усвідомлення власної багатокультурної приналежності), мотиваційно-афективний (прояв емпатії, толерантності, емоційної стійкості, гуманістичної спрямованості) і поведінковий (здатність застосовувати адекватні засоби при вирішенні професійних завдань взаємодії з людьми, вміння знімати напруженість у взаєминах, конфліктостійкість) [4].

Ми погоджуємося з тезою про те, що «сучасна соціально-культурна ситуація в Україні характеризується глибоким переосмисленням минулого, активізацією історичної пам'яті як невід'ємної частини суспільної свідомості, загального процесу формування громадянського полі культурного суспільства, у ході якого переборюється відчуженість особистості не тільки від влади і власності, але й від своєї культури, мови, традицій, звичаїв, релігії» [5]. Саме філософія пропонує вирішення одного з найважливіших завдань: виховання толерантності, формування міжкультурної особистості, яка поважає права і

свободу інших людей і здатна жити в складному, багатогранному світі, що динамічно розвивається.

Отже, полікультурна особистість – це особистість, яка сприймає себе як суб'єкта полілогу культур, має активну життєву позицію, володіє розвиненим почуттям емпатії і толерантності, емоційною стійкістю, здатна до продуктивної професійної діяльності в умовах культурного різноманіття суспільства.

Список використаних джерел

1. Смірнова І. Розвиток особистості в системі соціальних спільнот: загальне в індивідуальному. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2017. № 861 с.202-207*

2. Палаткіна Г. В. Мультикультурное образование: современный подход к воспитанию на народных традициях. *Педагогика, № 5, 2002, с. 41-47.*

3. Бателаан П. Межкультурное образование – больше, чем долг. Москва: Просвещение, 2002. 243 с.

4. Кирабаев Н. С. Культурная идентичность, плюрализм и глобализация в современном философском дискурсе. *Культурная идентичность и глобализация. Доклады и выступления. 5-ый международный философский симпозиум «Диалог цивилизаций: Восток – Запад». М.: Изд-во РУДН, 2002.155-167с.*

5. Веретенко Т. Г. Підготовка молоді до життя в полікультурному світі – вимога сьогодення. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667152.pdf>

ГРОМОВА О.В., к. екон. н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м.Харків, Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Проблема передачі, обробки та збереження інформації була і залишається актуальною протягом всієї історії людства.

Вступивши в інформаційну епоху, суспільство активно використовує інформацію та спілкування за допомогою мобільних технологій, автоматизує та роботизує всі галузі виробництва, створює інтегративну комунікаційну систему, вдосконалює джерела та носії інформації, що призводить до її радикальної трансформації.

За допомогою становлення інформаційного суспільства, сформувався інформаційно-комунікаційний та економічний простір, що перетворило

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ПРИВІТАННЯ УЧАСТНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ С.В.ЛАНЧЕНКО	3
АБАШНІК В.О. ЕДМУНД ГУССЕРЛЬ У ФІЛОСОФІЇ ІСИДОРА ПРОДАНА (1854–1919/20)	6
АБАШНІК У.В. ВАЛЬТЕР БЕНЬЯМІН (1892–1940) ТА МЕДІА-ФІЛОСОФІЯ	10
АЛЕКСЄЄНКО Н.В. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	13
АНДРУЩЕНКО В.П. ПЛАГІАТ ТА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ – ЗАГРОЗА НАУКОВОМУ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	15
БАБИЧ В.П. ОСНОВЫ РАЗУМНОГО, ЦИВИЛИЗОВАННОГО МЫСЛЕТВОРЧЕСТВА	21
БЛИЗНЮК Л.М. ФЕНОМЕН МОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	31
ГОРОБЧУК Л. М. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ	34
ГРОМОВА О.В. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	38
ДАНІЛ'ЯН В. О. ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ	41
ДАНІЛ'ЯН В. О. ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ТВОРЧОСТІ НОРВЕЗЬКОГО ФІЛОСОФА ЛАРСА СВЕНДСЕНА	44
ДАХНІЙ А.Й. Г.С. СКОВОРОДА ТА Т.Г. ШЕВЧЕНКО ЯК ЗАСНОВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ	46
ДОВГАНЬ А. О. Н.МАЛЬБРАНШТА ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ	51
ДОЛЬСКАЯ О.О. ФОРМУВАННЯ НАРРАТИВУ ПОСТЛЮДИНИ: РОЗДУМИ ПРО ПІДГРУНТЯ НОВОЇ АТРОПОЛОГІЇ	57
ЗАГРІЙЧУК І. Д. НЕЗАВЕРШЕНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ	61
ІЛЬІН В.В., ІЛЬІНА А.А. РАЦИОНАЛЬНОСТЬ ПОВЕДЕНИЯ И ПРОБЛЕМА СООТНОШЕНИЯ ЭТИКИ И ЭКОНОМИКИ	65
КАРПЕНКО І.В. «ВЗАЄМНІСТЬ ПЕРСПЕКТИВ» А. ЩЮЦА ЯК МОЖЛИВІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ	71
КОЛЕСНИК К.Е. ПРОЕКТ RAIL BALTICA: РОЗБУДОВА ТА ГЕОПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	75
КОЛИЧЕВА Т.В. ГЕШТАЛЬТ-МЕТОДОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ ЯК ЗАСІБ НАБЛИЖЕННЯ ДО ІДЕНТИЧНОСТІ ІНДИВІДА	81
КОММЕДАЛ О. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В НОРВЕГІЇ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ВТІЛЕННЯ	84
ЛЕБЕДЄВ В. О. ЖАНР «ТЕМНЕ ФЕНТЕЗІ» У СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ	87
ЛЮБІВИЙ Я.В. КОНСТРУКТ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ У КРИЗОВОМУ СОЦІУМІ	88

Наукове видання

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 15–16 жовтня 2020 р.

Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Матеріали публікуються в авторській редакції

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Умов. друк. арк. 17,15. Наклад 100 прим. Замов. № 1006/8-20.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.
61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,
e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@mail.ua